

PĚT RAD aneb Mladistvé pachatele trestá soud shovívavěji

§ SERIÁL DENÍKU PRÁVNÍ PORADNA

Každý z nás čas od času řeší nějakou právní otázku. Čas-tokrát si však ani neuvedo-mujeme, že ona konkrétní záležitost v sobě skrývá mnohem více právních problémů a její řešení není tak jednoduché, jak se mohlo zpočátku zdát.

V případě trestných činů spáchaných mladistvými (pachatele, kteří dovršili věku 15 let, ale nepřekročili 18. rok svého věku) se v trestním řízení postupuje podle zákona o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy, který je speciálním zákonem vůči trestnímu zákoníku a trestnímu řádu. Pro trestní řízení s mladistvými tak v mnoha ohledech platí odlišná pravidla, než v případě trestního řízení s dospělými pachateli. Pro trestný čin spáchaný mladistvým se rovněž používá speciální termín, a to provinění.

Rada první

Aby mohl být mladistvý za spáchané provinění odpovědný, musí dosáhnout takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání.

Mladistvý, který v době spáchaní činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný. Dopustil-li se takovýto mladistvý činu jinak trestného nebo není-li z jiných zákonných důvodů

trestně odpovědný, lze vůči němu použít vešle ochranných opatření uplatňovaných u dětí mladších patnácti let.

Rada druhá

Sankce, které je možné uložit mladistvému za spáchané provinění, se nazývají opatření.

V případě, že se mladistvý dopustí provinění, lze jej podle zákona o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy potrestat tzv. opatřením, a to buď opatření výchovné, ochranné a v nejzávažším případě trestní. Za určitých podmínek však soud může od uložení trestního opatření upustit, a to buď podmíněně, nebo i nepodmíněně. Výchovné opatření je možné mladistvému, proti němuž se řízení vede, uložit s jeho souhlasem již v průběhu řízení před rozhodnutím soudu pro mládež o vině mladistvého.

Rada třetí

Při upuštění od trestního opatření nebo podmíněném upuštění od trestního opatření mohou být uložena mladistvému výchovná opatření.

Při upuštění od trestního opatření nebo podmíněném upuštění od trestního opatření mohou být k dosažení účelu výchova uložena mladistvému výchovná opatření. Výchovná opatření lze uložit nejdéle na dobu současně stanovené zkušební doby u podmíněného odložení peněžitého opatření, jsou-li ukládána samostatně nebo vedle jiného ochranného nebo trestního opatření, lze je uložit nejdéle na dobu tří let. Těmito výchovnými opatřeními jsou:

- dohled probačního úředníka
- probační program
- výchovné povinnosti
- výchovná omezení
- napomenutí s výstrahou

Rada čtvrtá

Pokud nepostačuje mladistvému uložit výchovné opatření, je možné jej sankcionovat ochranným opatřením.

Ochrannými opatřeními jsou ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty a ochranná výchova. Jejich účelem je kladně ovlivnit duševní, mravní a sociální společenství před páchaním provinění mladistvými. Ochrannou výchovu lze uložit pouze podle zákona o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy, ochranné léčení, zabezpečovací detence a zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty se ukládají podle trestního zákoníku. Soud pro mládež může mladistvému uložit ochrannou výchovu, pokud o výchovu mladistvého není náležitě postaráno a nedostatek řádné výchovy nelze odstranit v jeho vlastní rodině nebo v rodině, v níž žije, dosa- vadní výchova mladistvého byla zanedbána, nebo prostředí, v němž mladistvý žije, neposkytuje záruku jeho náležitě výchovy a nepostačuje uložení výchovných opatření.

Rada pátá

Nejprísnejším trestem, kterým lze mladistvého potrestat, je uložení trestního opatření.

Pokud nelze účelu zákona dosáhnout jinak, je mladistvému za jím spáchané provinění uloženo trestní opatření.

Za spáchané provinění může soud pro mládež mladistvému uložit: obecně prospěšné práce; peněžité opatření; peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu; propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty; zákaz činnosti; vyhoštění; domácí vězení; zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce; odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmíněně odsouzení); odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem; odnětí svobody nepodmíněně. Nepodmíněně odnětí svobody může soud pro mládež mladistvému uložit jen tehdy, jestliže by s ohledem na okolnosti případu, osobu mladistvého nebo předchozí použitá opatření uložení jiného trestního opatření zjevně nepostačovalo k dosažení účelu zákona. Trestní sazby odnětí svobody stanovené v trestním zákoníku se u mladistvých snižují na polovinu, přičemž však horní hranice trestní sazby nesmí převyšovat pět let a dolní hranice jeden rok.

V tomto článku jsme čerpali z níže uvedených právních předpisů: Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže

Rubrika Pět rad zdarma je společným projektem Deníku a internetové právní poradny Právní linka - www.pravnlinka.cz.

Nepřehlédněte

Deník se po krátké pauze vrací k oblíbené rubrice Pět rad. V pondělí se v právní poradně dozvíte, jak postupovat v konkrétních situacích a čeho se naopak vyvarovat. Příští téma: Ústavní stížnost může být poslední šancí na úspěch ve sporu.